

SLAVLJE MUKE

Hrvatski prijevod iz knjige Alberto Maggi, Il mandante, assassinio del Cristo secondo Giovanni, Assisi, 2009., str. 115-130.

Predsjedatelj

Opasnost u koju bi se moglo upasti slaveći muku Gospodnju jest biti ganut ili rasrđen zbog događaja koji potječu iz davnine a zbog kojih nastojimo ne identificirati se... sa svim onim što je učinio izdajica Juda, ili jedan divljak kao Petar ili jedan oportunist kao Pilat?...

A učenici... toliki hvalisavi koliko malodušni...

Mi Isusa nikada ne bismo napustili ili izdali... mi!

Pogledajmo stoga u ovom slavlju glavne protagoniste Muke, predstavljajuće likove u kojima se svatko od nas može pronaći te različite odgovore ljudi na naviještaj ljubavi Božje po Isusu objavljene.

Isusova je Radosna vijest Božji odgovor na potrebe za puninom života koju svaki čovjek u sebi nosi. Jer je to ponuda ljubavi, ona ne može biti nametnuta nego samo predložena. Zato je u Isusovoj poruci odsutan bilo kakav oblik nasilja, nametanja, obveze. Svjetlo ljubavi ne treba se boriti protiv tmina, dovoljno je da svijetli kako bi ih udaljile. Tko Isusa slijedi, nikada neće biti na strani tlačitelja nego uvijek na strani potlačenih, ne na strani koji sude nego uvijek na strani osuđenih.

1° Čitač

Uhvaćen i svezan, Isus je jedini slobodan čovjek u cijelom izvještaju Muke.

Slobodan, jer je ljubavlju potaknut, a ljubav oslobađa. Vjieran svom naumu –ljubav priopćiti – Krist neozlijeden proživljava neprijateljski nabijenu atmosferu koja ga okružuje, imajući samo odgovore i ponude ljubavi prema svima.

2° Čitač

Juda se posljednji put pojavljuje pri Isusovu hapšenju.

Učenik izdajnik, od strane evanđeliste, uvijek bijaše predstavljen u lošem svjetlu; u dva ga je navrata opisao kao *đavla* (Iv 6,70) i kao oruđe *Sotone* (Iv 13,27), i to u kontekstu dara života kojega Juda, kao kradljivac (Iv 2,6) nikada neće razumjeti.

Dok se Isus daruje i život priopćuje, Juda oduzima život i smrt donosi.

Prema Pismima, đavao je uzrok smrti („*A đavlovom je zavišću došla smrt u svijet*“, Izr 2,24). Isus, definiravši Judu kao đavla, već ga označuje kao posrednika smrti. A Juda, jer se već poistovjetio s đavlom („*Nakon zalogaja uđe u nj sotona*“, Iv 13,27), postade sredstvo tmina kako bi uklonio „*svjetlo svijeta*“ (Iv 8,12).

3° Čitač

(Iv 18,1-11)

To rekavši, zaputi se Isus sa svojim učenicima na drugu stranu potoka Cedrona. Ondje bijaše vrt u koji uđe Isus i njegovi učenici. A poznavaše to mjesto i Juda, njegov izdajica, jer se Isus tu često sastajao sa svojim učenicima. Juda onda uze četvu i od svećeničkih glavara i farizeja sluge te dođe onamo sa zubljama, svjetiljkama i oružjem. Znajući sve što će s njim biti, istupi Isus naprijed te ih upita: "Koga tražite?" Odgovore mu: "Isusa Nazarećanina." Reče im Isus: "Ja sam!" A stajaše s njima i Juda, njegov izdajica. Kad im dakle reče: "Ja sam!" - oni ustuknuše i popadaše na zemlju. Ponovno ih tada upita: "Koga tražite?" Oni odgovore: "Isusa Nazarećanina." Isus odvrati: "Rekoh vam da sam ja. Ako dakle mene tražite, pustite ove da odu" - da se ispuni riječ koju reče: "Ne izgubih ni jednoga od onih koje si mi dao." A Šimun Petar isuče mač koji je imao uza se

pa udari slugu velikoga svećenika i odsiječe mu desno uho. Sluga se zvao Malho. Nato Isus reče Petru: "Djeni mač u korice! Čašu koju mi dade Otac zar da ne pijem?"

Šutnja

Predsjedatelj

Pomolimo se:

Oče, ti si Stvoritelj, ljubitelj života.

Tvoj **Sin**, Isus, pokazao nam je da čovjek raste i da se ostvaruje posredstvom velikodušnog sebedarja.

Razli na sve nas svog **Svetog Duha** kako bismo mogli razumjeti da se sreća sastoji u darivanju a ne u primanju, u služenju a ne u gospodarenju.

Stoga te molimo:

Zajednica

Himan Dođi Duše presveti

Dođi, Duše Presveti,
sa neba nas posjeti
zrakom svoje milosti

1° Čitač

Korijen zalâ ljudskoga roda nalazi se u temeljima koje je društvo stvorilo:

- žeđ za novcem
- želja za ugledom
- žudnja za vlašću

Postoje tri velike ambicije: imati, uzdići se, zapovijedati, koje u čovjeku pobuđuju suparništvo, mržnju i nasilje.

Isus predlaže stvaranje drugačijeg svijeta u kojem čovjek može biti slobodan i sretan.

No, pristajanje uz Isusa uzrokuje mržnju od strane društva koje se zbog njegove poruke osjeća ugroženo. Oni koji vladaju nad ljudima nikada neće prihvatiti jednog Boga koji služi ljudima te će progoniti sve one koji se priznaju Kristovim sljedbenicima.

2° Čitač

Petar misli da slijedi Mesiju obnovitelja iskvarenih religioznih institucija: nije shvatio da je Isus došao da ih ukine.

Petar slijedi Mesiju pobjednika i trijumfatora, onoga koji će u Jeruzalemu preuzeti vlast i uspostaviti kraljevstvo Božje. Ne prihvaća Mesiju koji, umjesto da oduzima život, on daruje svoj. Petar je bio spreman dati svoj život za svog Učitelja (Iv 13,37), no, nesposoban je ponuditi ga s Isusom a napose kao Isus.

Za vrijeme večere, Isus je rekao Šimunu: „*ti zasad ne možeš poći za mnom*“ (Iv 13,36). Šimun je nesposoban biti Kristov sljedbenik jer u njemu nije prepoznatljiva jedina oznaka učenika – ljubav (Iv 13,35). Očigledno, jedini je Petar naoružan i jedino on nasiljem reagira.

Isusa se ne može slijediti s određene distance sigurnosti koja garantira neozlijeđenost u slučaju nesreće. S Isusom se ili riskira ili ga se negira.

3° Čitač

(Iv 18,12-27)

Tada četa, zapovjednik i židovski sluge uhvatiše Isusa te ga svezaše. Odvedoše ga najprije Ani jer on bijaše tast Kajfe, velikoga svećenika one godine. Kajfa pak ono svjetova Židove: "Bolje da jedan čovjek umre za narod." Za Isusom su išli Šimun Petar

i drugi učenik. Taj učenik bijaše poznat s velikim svećenikom pa s Isusom uđe u dvorište velikoga svećenika. Petar osta vani kod vrata. Tada taj drugi učenik, znanac velikoga svećenika, izide i reče vratarici te uvede Petra. Nato će sluškinja, vratarica, Petru: "Da nisi i ti od učenika toga čovjeka?" On odvrati: "Nisam!" A stajahu ondje sluge i stražari, raspirivahu žeravicu jer bijaše studeno i grijahu se. S njima je stajao i Petar i grijao se. Veliki svećenik zapita Isusa o njegovim učenicima i o njegovu nauku. Odgovori mu Isus: "Ja sam javno govorio svijetu. Uvijek sam naučavao u sinagogi i u Hramu gdje se skupljaju svi Židovi. Ništa nisam u tajnosti govorio. Zašto mene pitaš? Pitaj one koji su slušali što sam im govorio. Oni eto znaju što sam govorio." Na te njegove riječi jedan od nazočnih slugu pljusne Isusa govoreći: "Tako li odgovaraš velikom svećeniku?" Odgovori mu Isus: "Ako sam krivo rekao, dokaži da je krivo! Ako li pravo, zašto me udaraš?" Ana ga zatim posla svezana Kajfi, velikom svećeniku. Šimun Petar stajao je ondje i grijao se. Rekoše mu: "Da nisi i ti od njegovih učenika?" On zanijeka: "Nisam!" Nato će jedan od slugu velikog svećenika, rođak onoga komu je Petar bio odsjekao uho: "Nisam li te ja vidio u vrtu s njime?" I Petar opet zanijeka, a pijetao odmah zapjeva.

Šutnja

Predsjedatelj

Pomolimo se:

Oče, ti si **Stvoritelj** koji ljudima život daruje.

Tvoj **Sin** Isus traži od nas da ga prihvatimo u našem životu kako bismo s njime i kao on umnažali tvoje stvarateljsko djelo da time do svakog čovjeka prispije tvoja samilost, tvoje milosrđe i tvoje praštanje.

Razli na nas svog **Duha Svetog**, kako bi svaki od nas postao vidljivo očitovanje tvoje ljubavi. Stoga te molimo:

Zajednica

Himan Dođi Duše presveti

Dođi, Oče ubogih,
djelitelju dara svih,
dođi, srca svjetlosti

1° Čitač

Na scenu nastupaju religiozne vlasti, opunomoćitelji smrti Isusove. Evandelisti ismijava njihove pravne skrupule: idu k Pilatu tražiti smrt nevinoga, ali su jako pažljivi da ne prestupe pravila o zakonskoj čistoći („*Slijepi vođe! Cijedite komarca, a gutate devu!*“, Mt 23,24). Skrupulozno obdržavaju jedno pravilo koje sami izmisliše, dok u isto vrijeme zapanjujuće krše Božje zapovijedi o ne davanju lažnoga svjedočanstva i ne ubijanju (Izl 20,13.16; Pnz 5,17-20).

Ono što združuje religiozne vođe i Pilata je da svi djeluju zbog isključivo svog interesa. Dobro naroda njih ne zanima nego samo njihova korist. Isus će biti ubijen ne jer to bijaše volja Božja nego zbog interesa vrhovnog svećenika.

2° Čitač

Pilat mora birati između dvije odanosti: vlasti ili čovjeku.

Ako ide u korist čovjeka, mora žrtvovati vlastitu karijeru.

Ako drži do vlasti, mora žrtvovati čovjeka.

On, rimski prokurator tog jadnog mjesta koje bijaše Palestina te u kojem je jedina moguća titula biti vitez, podliježe nad mogućom karijerom. Pilat nije nevin: iako priznaje Isusovu potpunu nevinost, dopušta da ga ubiju, jer je za njega važnija ambicija od života tog čovjeka.

3° Čitač

(Iv 18,28-19,1-4)

Nato odvedoše Isusa od Kajfe u dvor upraviteljev. Bilo je rano jutro. I oni ne udoše da se ne okaljaju, već da mognu blagovati pashu. Pilat tada izide pred njih i upita: "Kakvu tužbu iznosite protiv ovoga čovjeka?" Odgovore mu: "Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi." Reče im nato Pilat: "Uzmite ga vi i sudite mu po svom zakonu." Odgovoriše mu Židovi: "Nama nije dopušteno nikoga pogubiti" - da se ispuni riječ Isusova kojom je označio kakvom mu je smrću umrijeti. Nato Pilat uđe opet u dvor, pozove Isusa i upita ga: "Ti li si židovski kralj?" Isus odgovori: "Govoriš li ti to sam od sebe ili ti to drugi rekoše o meni?" Pilat odvrati: "Zar sam ja Židov? Tvoj narod i glavari svećenički predadoše te meni. Što si učinio?" Odgovori Isus: "Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta. Kad bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moje bi se sluge borile da ne budem predan Židovima. Ali kraljevstvo moje nije odavde." Nato mu reče Pilat: "Ti si dakle kralj?" Isus odgovori: "Ti kažeš: ja sam kralj. Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu. Tko je god od istine, sluša moj glas." Reče mu Pilat: "Što je istina?" Rekavši to, opet izide pred Židove i reče im: "Ja ne nalazim na njemu nikakve krivice. A u vas je običaj da vam o Pashi nekoga pustim. Hoćete li dakle da vam pustim kralja židovskoga?" Povikaše nato opet: "Ne toga, nego Barabu!" A Baraba bijaše razbojnik. Tada Pilat uze i izbičeva Isusa. A vojnici spletoše vijenac od trnja i staviše mu ga na glavu; i zaogrnuše ga grimiznim plaštem. I prilazili su mu i govorili: "Zdravo kralju židovski!" I pljuskali su ga. A Pilat ponovno izide i reče im: "Evo vam ga izvodim da znate: ne nalazim na njemu nikakve krivice."

Šutnja

Predsjedatelj

Pomolimo se:

Oče, ti si Bog koji ljubi svakog čovjeka. Nisi samo dobar nego isključivo dobar, Bog koji ne gleda zasluge ljudi nego njihove potrebe.

To je istina o tebi koju nam je pokazao tvoj **Sin** Isus svojim naukom i životom.

Neka nas tvoj **Duh Sveti** učini vidljivom slikom te istine ljubavi, milosrđa i praštanja.

Stoga te molimo:

Zajednica

Himan *Dođi Duše presveti*

Tješitelju tako blag,
ti nebeski goste drag,
pun miline, hlade tih.

1° Čitač

Najvećem uzdizanju nekog čovjeka (*kralj*) evanđelista suprotstavlja najveću sramotu (*križ*).

Odgovornost izbora spada na najviše religiozno vodstvo – vrhovne svećenike – koji su eksplicitno navedeni. Oni su ti koji preferiraju rimsko ropstvo nad duhovnom slobodom koju je Isus došao ponuditi.

Umjesto kralja Židova, preferiraju kralja Rimskog; umjesto osloboditelja, vladara.

2° Čitač

Predstavnici Boga su oni koji ga izdaju. Radije žele da Rimljani njima vladaju, zadržavajući povlastice, umjesto da budu oslobođeni po kralja Židova te time izgube privilegije.

Bolje vlast tlačitelja koja im, pak, dopušta opravdanje njihovih tlačenja nego Bog osloboditelj. Religiozna institucija služi interesima vladajućeg, pod uvjetom da im taj isti garantira vlastite privilegije.

To je potpuni otpad od vjere: definitivno nijekanje Boga kao jedinoga kralja svog naroda te bezuvjetno prihvaćanje poganske dominacije koja će ih odvesti u neizbježnu tragediju razorenja Jeruzalema.

3. Čitač

(Iv 19,7-24)

Odgovoriše mu Židovi: "Mi imamo Zakon i po Zakonu on mora umrijeti jer se pravio Sinom Božjim." Kad je Pilat čuo te riječi, još se više prestraši pa ponovno uđe u dvor i kaže Isusu: "Odakle si ti?" No Isus mu ne dade odgovora. Tada mu Pilat reče: "Zar meni ne odgovaraš? Ne znaš li da imam vlast da te pustim i da imam vlast da te razapnem?" Odgovori mu Isus: "Ne bi imao nada mnom nikakve vlasti da ti nije dano odozgor. Zbog toga ima veći grijeh onaj koji me predao tebi." Od tada ga je Pilat nastojao pustiti. No Židovi vikahu: "Ako ovoga pustiš, nisi prijatelj caru. Tko se god pravi kraljem, protivi se caru." Čuvši te riječi, Pilat izvede Isusa i posadi na sudačku stolicu na mjestu koje se zove Litostrotos - Pločnik, hebrejski Gabata - a bijaše upravo priprema za Pashu, oko šeste ure - i kaže Židovima: "Evo kralja vašega!" Oni na to povikaše: "Ukloni! Ukloni! Raspni ga!" Kaže im Pilat: "Zar kralja vašega da razapnem?" Odgovoriše glavari svećenički: "Mi nemamo kralja osim cara!" Tada im ga preda da se razapne. Uzeše dakle Isusa. I noseći svoj križ, iziđe on na mjesto zvano Lubanjsko, hebrejski Golgota. Ondje ga razapeše, a s njim i drugu dvojicu, s jedne i druge strane, a Isusa u sredini. A napisu Pilat i natpis te ga postavi na križ. Bilo je napisano: "Isus Nazarećanin, kralj židovski." Taj su natpis čitali mnogi Židovi jer mjesto gdje je Isus bio raspjet bijaše blizu grada, a bilo je napisano hebrejski, latinski i grčki. Nato glavari svećenički rekoše Pilatu: "Nemoj pisati: 'Kralj židovski', nego da je on rekao: 'Kralj sam židovski.'" Pilat odgovori: "Što napisah, napisah!" Vojnici pak, pošto razapeše Isusa, uzeše njegove haljine i razdijeliše ih na četiri dijela - svakom vojniku po dio. A uzeše i donju haljinu, koja bijaše nešivena, otkana u komadu odozgor dodolje. Rekoše zato među sobom: "Ne derimo je, nego bacimo za nju kocku pa komu dopane" - da se ispuni Pismo koje veli: Razdijeliše među se haljine moje, za odjeću moju baciše kocku. I vojnici učiniše tako.

Šutnja

Predsjedatelj

Pomolimo se:

Oče, ti si Stvoritelj koji ljudima daruješ svoj božanski život kako bi svaki čovjek postao tvoj sin po življenju ljubavi slične tvojoj.

Tvoj **Sin**, Isus, naučio nas je da nije moguće slijediti tebe i interese, velikodušnu ljubav i profit, te nas je pozvao da izaberemo.

Udijeli nam svog **Duha Svetog** kako bi naše postojanje bilo uvijek usmjereno prema dobru i na služenje svih ljudi.

Stoga te molimo:

Zajednica

Himan *Dođi Duše presveti*
Umornima odmore,
u vrućini lahore,
razgovore žalosnih.

1° Čitač

Naredba hapšenja od strane Sinedrija ne bijaše samo za Isusa, nego i za sve njegove sljedbenike. Isus je bio taj koji je svoje izručenje razmijenio za spas svojih učenika: „*Ako dakle mene tražite, pustite ove da odu*“ (Iv 18,8).

No, religiozni poglavari ne bijahu zadovoljni. Nije bilo dovoljno Isusa ukloniti, trebalo je uništiti i učenike sposobne razglasiti Kristov nauk. Međutim, Isus neće dati niti jednu informaciju o svojim učenicima koji su pobjegli i zatvorili se u kuću „*zbog straha od Židova*“ (Iv 20,19).

Trenutak je krajnje opasan: tko bude prepoznat kao Kristov učenik riskira hapšenje i razapinjanje zajedno s njime, kako to zorno pokazuje strah koji je Petra obuzeo nakon što bi prepoznat kao Kristov sljedbenik (Mt 26,69-75).

Ivan je jedini evanđelist koji ukazuje na prisutnost pojedinih učenika pod križem: to su oni koji su slijedili Krista, spremni završiti s njime i kao on – na križu – a među njima je i majka.

2° Čitač

Marija uz križ ne biva prikazana kao bolom shrvana majka nego kao hrabra učenica koja je odabrala slijediti Učitelja riskirajući pri tom i vlastiti život. Uz križ nije samo majka koja pati za sinom, nego žena koja pati s čovjekom bola. Marija staje uz rame osuđenog zauvijek se opredijelivši za potlačene i prezrene.

„*Tko je moja majka*“ (Mk 3,33) zapitao se Isus kada je prekinuo sa svojom obitelji.

Sada Isusova obitelj, ona koja se ne temelji na krvi nego na zajedničkim idealima onih koji su spremni vršiti volju Božju, napokon je cjelovita: Isus priznaje Mariju kao svoju majku i majku zajednice: „*Evo tvoje majke*“ (Iv 19,27).

3° Čitač

(Iv 19,25-30)

Uz križ su Isusov stajale majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena. Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika kojega je ljubio, reče majci: "Ženo! Evo ti sina!" Zatim reče učeniku: "Evo ti majke!" I od toga časa uze je učenik k sebi. Nakon toga, kako je Isus znao da je sve dovršeno, da bi se ispunilo Pismo, reče: "Žedan sam." A ondje je stajala posuda puna octa. I natakose na izopovu trsku spužvu natopljenu octom pa je primakose njegovim ustima. Čim Isus uze ocat, reče: "Dovršeno je!" I prignuvši glavu, preda duh.

Šutnja

Predsjedatelj

Pomolimo se:

Zahvaljujemo ti **Oče** koji si nam dao Mariju,

Majku tvog **Sina** Isusa,

primjer pravog vjernika,

sposobnog slijediti Učitelja sve do križa da bi ga zatim iskusili potpuno živog u našem postojanju.

Razli na nas svog **Duha Svetog** da bismo mogli slijediti Krista i onda kada je to uzrok progona i patnji.
Stoga te molimo:

Zajednica

Himan Dođi Duše presveti
Sjaju svjetla blaženog,
sjaj u srcu puka svog,
napuni nam dušu svu.

1° Čitač

Pri Kristovu polaganju nedostaju oni učenici koji su bili uz križ spremni čak završiti kao i njihov Učitelj.

Iako su umjetnici svih vremena na svoj način izrazili Polaganje (dovoljno je pomisliti na Michelangelovu *Pietà*), ipak nisu bili majka, Marija Magdalena i ljubljani učenik oni koji su uzeli Isusovo tijelo. Učenici, sposobni slijediti Učitelja sve do križa, ne oplakuju mrtvoga, nego nastavljaju Krista slijediti. Oni koji su do sada bili nesposobni slijediti ga kao živoga, oni daju počast lešu, no, koji su ga slijediti kao živoga, ne traže među mrtvima onoga koji je Živi (Otk 1,17).

2° Čitač

Smrt koju predstavlja grob biva relativizirana činjenicom da je grob postavljen u vrtu, znak neuništiva života. Priprava je završena, no Pasha se neće slaviti jer je Isus bio pravi pashalni jaganjac. Muka završava Isusovim imenom, imenom kojega poglavari nikada nisu izgovorili a koje sadrži spasenje.

Isusov ukop nije završetak Evanđelja, nego početak Radosne vijesti da je smrt definitivno pobijedena: „*Pobjeda iskapi smrt*“ (1 Kor 15,54).

3° Čitač

(Iv 19,31-42)

Kako bijaše Priprava, da ne bi tijela ostala na križu subotom, jer velik je dan bio one subote, Židovi zamoliše Pilata da se raspetima prebiju golijeni i da se skinu. Dodoše dakle vojnici i prebiše golijeni prvomu i drugomu koji su s Isusom bili raspeti. Kada dodoše do Isusa i vidješe da je već umro, ne prebiše mu golijeni, nego mu jedan od vojnika kopljem probode bok i odmah poteče krv i voda. Onaj koji je vidio svjedoči i istinito je svjedočanstvo njegovo. On zna da govori istinu da i vi vjerujete jer se to dogodilo da se ispuni Pismo: Nijedna mu se kost neće slomiti. I drugo opet Pismo veli: Gledat će onoga koga su proboli. Nakon toga Josip iz Arimateje, koji je - kriomice, u strahu od Židova - bio učenik Isusov, zamoli Pilata da smije skinuti tijelo Isusovo. I dopusti mu Pilat. Josip dakle ode i skinu Isusovo tijelo. A dođe i Nikodem - koji je ono prije bio došao Isusu noću - i donese sa sobom oko sto libara smjese smirne i aloja. Uzmu dakle tijelo Isusovo i poviju ga u povoje s miomirisima, kako je u Židova običaj za ukop. A na mjestu gdje je Isus bio raspet bijaše vrt i u vrtu nov grob u koji još nitko ne bijaše položen. Ondje dakle zbog židovske Priprave, jer grob bijaše blizu, polože Isusa.

Šutnja

Predsjedatelj

Pomolimo se:

Oče, ljubitelju života,

Ti ne želiš da ljudi umru,
nego da s tobom zauvijek žive u tvom kraljevstvu ljubavi,
mira i radosti.

Tvoj **Sin** Isus pokazao je da tko daruje život ne gubi ga nego ga u potpunosti pronalazi.

Učini da tvoj **Duh** usmjeri naše postojanje prema dobru drugih te svakoga od nas preobrazi u
kruh za život i u vino za radost svakoj osobi.

To te molimo:

Zajednica

Himan Dođi Duše presveti

Svim što vjeru imaju,

što se u te ufaju,

sedam svojih dara daj.